

บทสรุปและขอเสนอแนะ

เจตนาเป็นองค์ประกอบความรับผิดชอบทางอาญาที่สำคัญประการหนึ่งในระบบกฎหมายอาญาปัจจุบันซึ่งจะต้องมีการพิสูจน์ถึงความมีอยู่ของเจตนาให้ได้โดยปราศจากความสงสัยจึงจะลงโทษจำเลยได้ แต่โดยเหตุที่เจตนาเป็นสิ่งที่อยู่ภายในจิตใจซึ่งผู้อื่นไม่สามารถหยั่งรู้ได้แน่ชัด การพิสูจน์เจตนาจึงต้องใช้การอนุมานคาดเดาเอาจากพยานหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำ และข้อเท็จจริงแวดล้อมต่าง ๆ ตามที่กล่าวกันว่า กรรมเป็นเครื่องชี้เจตนา/เช่นนี้จึงหมายความว่า เจตนาของจำเลยตามที่ศาลกล่าวอ้างในการพิพากษาลงโทษทุกวันนี้ แท้จริงเป็นแค่เพียงผลของการอนุมานหรือคาดคะเนเอาโดยอาศัยพยานหลักฐานดังกล่าว ประกอบกับสามัญสำนึกของศาลเท่านั้นอาจจะใช้เจตนาที่แท้จริงของจำเลยหรือไม่ก็ได้ แม้จะปรากฏว่าในศาลต่างประเทศและศาลไทยได้มีการใช้หมักจิตเวช (psychiatrist) วิเคราะห์สภาพจิตของจำเลยก็ดี แต่ก็มิใช่การใช้การพิสูจน์เจตนาโดยตรง เพราะเป็นการพิสูจน์เฉพาะความวิกลจริตเท่านั้น หรือการใช้เครื่องจับเท็จ ใช้ยาฉีดยาบางชนิดเพื่อให้พูดความจริง หรือใช้การสะกดจิตก็ดี เหล่านี้ก็ยังไม่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในประสิทธิภาพ และยังถือว่าการใช้วิธีการดังกล่าวเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอีกด้วย เมื่อเป็นเช่นนี้จึงกล่าวได้ว่า ในปัจจุบันยังไม่มีวิธีการพิสูจน์เจตนาใดที่ดีไปกว่าอนุมานเอาจากการกระทำของจำเลย และข้อเท็จจริงแวดล้อมอื่น ๆ ปัญหาที่ติดคามมาจากการพิสูจน์เจตนาเช่นนี้อาจแยกได้ ๒ ส่วน คือ ปัญหาเกี่ยวกับการอนุมานเจตนาของศาล และปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่การพิสูจน์เจตนาของอัยการ ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในศาลไทยและผู้เขียนจะได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันไปดังนี้ คือ

๑. ปัญหาเกี่ยวกับการอนุมานเจตนาของศาล

๑.๑ การอนุมานเจตนาของศาลในบางกรณีมิได้เกิดจากความหรือสอดคล้องกับแนวที่ได้เคยอนุมานไว้ เช่น กรณีการไต่ป็นยิงไปที่คนอื่นขณะเมาสุรา ศาลอนุมานว่ามีเจตนาฆ่า แต่บางคดีก็อนุมานว่าไม่มีเจตนาฆ่า หรือกรณีความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ บางคดีศาลก็ตัดสินว่าต้องมีเจตนาประสงค์ให้ทรัพย์ผู้อื่นเสียหายโดยตรง แต่บางคดีก็ตัดสินว่า ผู้กระทำให้ไม่ต้องประสงค์ต่อผลโดยตรง เพียงแต่เห็นผลว่าจะทำให้ทรัพย์ผู้อื่นเสียหาย ก็มีเจตนาทำให้เสียทรัพย์ได้ และกรณีอื่น ๆ ตามที่กล่าวไว้ในบทที่ ๓ ซึ่งแนวการอนุมานเจตนาที่แน่นอนนี้เป็นสิ่งสำคัญ เพราะการที่ศาลมิได้มีแนวอนุมานที่แน่นอนทำให้คำพิพากษาลงโทษทางอาญาไม่แน่นอนไปด้วย อันส่งผลให้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายอาญาในการลงโทษเพื่อข่มขู่ การข่มขู่ด้วยโทษพอสมควร แต่แน่นอนย่อมได้ผลดีกว่าการข่มขู่ด้วยโทษที่ทารุณโหดร้ายแต่ไม่แน่นอน ซึ่งทำให้ผู้กระทำความผิดอาจหลีกพ้นจากโทษได้ ปัญหาที่จึงสมควรที่ศาลจะไต่พิจารณาหาแนวทางการอนุมานเจตนาในกรณีดังกล่าวให้แน่นอนลงไป ซึ่งการอนุมานเช่นนี้ก็จึงจะเหมาะสมควรที่จะยึดถือเป็นแนวนั้น อยู่ที่ศาลจะพิจารณาเห็นสมควรเอง

อนึ่ง ถ้าองค์กรตระหนักถึงความสำคัญของวิชาจิตวิทยาวิทยา กฎ กาน และควรใช้เป็นหลักในการชี้แนะให้นักพยานบุคคลและในการซักถามพยานในศาลด้วย เช่นนี้ จะทำให้ศาลได้ข้อเท็จจริงที่ถูกต้องยิ่งขึ้น ซึ่งจะเห็นได้ว่า การอนุมานเจตนา มีความแน่นอนเป็นบรรทัดฐานมากขึ้น

๑.๒ นอกจากนี้ การอนุมานเจตนาของศาลในบางกรณีไม่สอดคล้องกับทฤษฎีกฎหมายวิธีลบลอว์ แก่กลับไปใช้ทฤษฎีกฎหมายคอมมอนลอว์เป็นหลัก เช่นนี้ทำให้การอนุมานเจตนาได้ผลออกมายากลำบาก และในบางกรณีก็ทำให้ผลของคดีเกิดความตรงกันข้าม เช่น ในความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ กรณีการตัดกิ่งไม้รุกล้ำ ความผิดฐานลักทรัพย์

กรณีเอาทรัพย์สินของลูกหนี้ไปหักใช้หนี้โดยพลการ^๑ กรณีเหล่านี้ศาลอนุมาณว่าจำเลย
ไม่มีเจตนาร้ายหรือเจตนาที่จะกระทำความผิดทางอาญา ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าจำเลยมีเจตนา
ในการกระทำแล้วตามหลักเจตนาในมาตรา ๕๕ จึงสมควรที่ศาลจะไต่พิจารณาแก้ไข
แนวการอนุมาณในกรณีนี้ให้ถูกต้อง

นอกจากนี้ ในความผิดฐานบุกรุกกรณีจำเลยผู้ให้เช่าเอาใช้ลามีใส่กุญแจ
ปิดทางเข้าออกที่แกวที่พิพาทเพราะมีข้อตกลงความสัญญาให้ทำได้^๒ หรือในกรณีความผิด
ฐานรับของโจร กรณีจำเลยช่วยสืบเสาะและไล่ทรัพย์สินที่ถูกคนร้ายลักไปโดยเจ้าของทรัพย์สิน
ขอร้องให้ทำเช่นนั้น^๓ เหล่านี้ศาลตัดสินว่าจำเลยไม่มีความผิดเพราะเหตุผลที่ว่า
ไม่มีเจตนาทางอาญา แต่ผู้เขียนเห็นว่าเหตุผลดังกล่าวไม่ถูกต้อง และควรเป็นว่า
จำเลยมีเจตนาแล้วแต่ไม่มีความผิดเพราะกรณีแรกเป็นความยินยอมของผู้เช่า
และกรณีที่สองเป็นการกระทำที่ไม่มีลักษณะรับของโจร การที่ศาลให้เหตุผลไขว่เขว
ในกรณีเหล่านี้ทำให้เกิดความสับสนในทางวิชาการเพราะขัดต่อหลักเจตนาตาม
มาตรา ๕๕ แห่งประมวลกฎหมายอาญาของไทยซึ่งเป็นเจตนาตามแบบของซีวิลลอว์
สมควรที่ศาลจะไต่พิจารณาจัดความสับสนดังกล่าวเสีย

๑.๓ ปัญหาเกี่ยวกับการนำเสนอพยานหลักฐานผิดพลาตซึ่งทำให้การอนุมาณ
เจตนาผิดพลาตไปด้วย กรณีนี้การนำเสนอพยานหลักฐานอาจผิดพลาตได้ ๒ ประการ
คือ

^๑ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๑/๒๕๑๓, ที่ ๒๐๔๑/๒๕๑๕ และที่ ๒๒๗๘/๒๕๑๕

^๒ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๐๘/๒๕๒๒

^๓ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๕๗/๒๕๑๕

ก. ประการแรก พยานบุคคลให้การผิดพลาดเพราะความบกพร่องของประสาทรับรู้ข้อเท็จจริง ปัญหานี้อาจแก้ไขได้โดยต้องจัดฝึกอบรมผู้พิพากษาให้มีความรู้ในเรื่องจิตวิทยาพยานหลักฐาน และหลักในการวินิจฉัยซึ่งนำนักพยานหลักฐาน เช่น พยานใดควรเชื่อหรือไม่เพียงใด เป็นต้น

ข. ประการที่สอง พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานผิดพลาด เช่น การเขียนบันทึกการจับกุมไม่ชัดเจน การจับตัวผู้ต้องหาไปแล้วสอบสวนพยานหลักฐานภายหลัง ทำให้คิดว่าต้องสอบสวนให้ได้ว่าผู้นั้นกระทำความผิดจริง ซึ่งบางครั้งก็ใช้วิธีการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น บังคับขู่เข็ญ ทุบตี ให้อำนาจ หรือให้ให้การตามที่ตนต้องการ ปัญหานี้สมควรแก้ไขโดยให้มีการอบรมพนักงานสอบสวนถึงวิธีการสอบสวนที่ถูกต้อง การอบรมต้องมีระยะเวลาพอสมควรที่จะให้พนักงานสอบสวนมีความรู้ความเข้าใจในวิชาการสอบสวนและวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งให้มีทัศนคติที่ถูกต้องในการสอบสวนด้วย นอกจากนี้ต้องพึงพิถีพิถันยิ่งขึ้นในการคัดเลือกตัวผู้ที่จะเป็นพนักงานสอบสวน โดยต้องพิจารณาดังคุณสมบัติ สติปัญญา อุปลักษณ์ และจิตใจของผู้ที่จะเป็นพนักงานสอบสวนให้เหมาะสมด้วย

นอกจากนี้ ยังมีปัญหาในกรณีที่พนักงานสอบสวนใช้สิทธิฝากขังมากเกินไปจนจะครบกำหนดตามกฎหมาย หรือกรณีพนักงานสอบสวนใช้เวลาเกินสมควรในการทำสำนวนการสอบสวน ทำให้พนักงานอัยการไม่มีเวลาพอสำหรับการสั่งสอบสวนเพิ่มเติมได้ หรือมีเดะนั้นก็ทำให้พยานหลักฐานต่าง ๆ สูญหายกระจัดกระจายไปหมด ปัญหานี้เป็นปัญหาในทางปฏิบัติซึ่งอาจแก้ไขได้โดยทำความเข้าใจและประสานงานกันระหว่างกรมตำรวจกับกรมอัยการ เพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติในเรื่องกำหนดเวลาฝากขัง และกำหนดเวลาทำสำนวนการสอบสวนให้เหมาะสม

จากที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่า การพิสูจน์เจตนาเป็นสิ่งที่กระทำได้ยาก และมีปัญหาเกิดขึ้นมากมาย จึงทำให้นักนิติศาสตร์ในต่างประเทศบางกลุ่มเห็นว่า ควรตัดองค์ประกอบในเรื่องเจตนาออกเสียจากความรับผิดทางอาญาโดยไม่ต้องมีการพิสูจน์เจตนาของจำเลยก่อนการลงโทษ ผู้ที่มีแนวความคิดเช่นนี้ เช่น Barbara Wootton ซึ่งได้กล่าวไว้ในหนังสือ Crime and the Criminal Law ว่า กฎหมายอาญาสมัยใหม่ควรมีวัตถุประสงค์มองการณ์ไกลไปข้างหน้า คือเมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น กฎหมายควรติดตามป้องกันมิให้เกิดการกระทำผิดขึ้นอีก โดยนัยนี้ กฎหมายจึงควรปฏิบัติต่อผู้ถูกลงโทษไปในทางบำบัดรักษาต้นเหตุที่ก่อให้เกิดการกระทำผิด คืบเหตุนี้ กฎหมายอาญาจึงไม่จำเป็นต้องมี mens rea เป็นองค์ประกอบความผิด การที่มี mens rea นั้น ก่อให้เกิดผลเสียหายแก่สังคม ซึ่ง Wootton ได้ให้ความหมายของ mens rea ว่าหมายถึง "สภาพจิตใจที่แสดงออกโดยการกระทำที่เป็นอันตราย" (the state of mind of a person who means by his actions to do harm) Wootton จึงเห็นว่าเป็นการไม่สมเหตุผลที่นำสภาพจิตใจมาเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบความผิด โดยให้เหตุผลว่า

๑. เฉพาะการกระทำเท่านั้นที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สังคม ดังนั้น ปัญหาจึงอยู่เพียงว่า ผู้กระทำต้องรับผิดชอบในการกระทำเช่นนั้นหรือไม่

๒. ต่อเมื่อถึงขั้นก่อนว่าจะปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดเช่นใดจึงจะเหมาะสม เราจึงจะมองสภาพจิตใจของผู้กระทำ ซึ่งอย่างน้อยต้องเป็นสภาพจิตใจซึ่งบ่งถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดการกระทำที่เป็นปฏิปักษ์ต่อสังคมเช่นนั้น สภาพจิตใจนี้จะนำมาพิจารณาเพื่อหามาตรการป้องกันมิให้เกิดการกระทำเช่นนั้นอีก

Wootton ได้กล่าวต่อไปว่า บุคคลที่ก่ออันตรายแก่สังคมมากมายในปัจจุบันนี้ ได้แก่พวกที่กระทำโดยไม่มีเจตนา หรือกระทำโดยประมาทเลินเล่อ หรือปราศจากความระมัดระวัง (careless) หรือโดยอุบัติเหตุ ซึ่งในขณะที่ก่อความเสียหายนั้น ผู้กระทำไม่มีสภาพจิตใจที่กฎหมายกำหนดสำหรับความรับผิดชอบนั้นเลย^๑

นอกจากนี้ ตามทฤษฎีว่าด้วยความคิดของฝรั่งเศสที่ว่า ความคิดต้องประกอบพร้อมด้วยองค์ประกอบ ๓ ประการ คือ องค์ประกอบทางกฎหมาย องค์ประกอบทางการกระทำ และองค์ประกอบทางจิตใจ ซึ่งถือว่าเป็นทฤษฎีคลาสสิกของฝรั่งเศสนั้น มีนักนิติศาสตร์บางกลุ่มไม่เห็นด้วย โดยเห็นว่าไม่มีประโยชน์อันใดที่จะพิจารณาถึง องค์ประกอบทางจิตใจให้ยุ่งยากและถือว่าการกระทำความคิดต้องมีเจตนา นักนิติศาสตร์กลุ่มนี้เห็นว่าสิ่งที่เรียกว่า "เจตนา" (dol general) นั้น อันที่จริงก็ไม่ใช่อะไรอื่นนอกจากว่าในการกระทำนั้นไม่มีความสำคัญผิดในข้อเท็จจริง ไม่มีความวิกลจริต หรือไม่มีการถูกบังคับ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือไม่มีเหตุที่จะทำให้ไม่ต้องรับผิดชอบเอง และควรกำหนดเป็นข้อสันนิษฐานในกฎหมายไว้ว่า เมื่อกฎหมายไม่ได้บัญญัติว่าจะต้องมีเจตนาเฉพาะเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นพิเศษ (เจตนาพิเศษ) แล้ว ก็ให้ถือว่าผู้กระทำรู้ตัวดีว่าเขาได้กระทำอะไรลงไป และเขาประสงค์ที่จะกระทำการอันเป็นความผิดนั้น ความแนวคำพิพากษาของศาลฝรั่งเศสในบางกรณีก็แสดงแนวโน้มไปในทางที่ดีกว่า มีข้อสันนิษฐานในเจตนาไว้เหมือนกัน เมื่อมีการกระทำอันเป็นองค์ประกอบความคิดแล้ว

---

¹Hyman Gross, A Theory of Criminal Justice (New York : Oxford University Press, 1979), p. 336-337.

ก็วินิจฉัยว่าผู้กระทำมีความผิดไปเลยทีเดียว^๑

สำหรับกฎหมายอาญาของไทยปัญหาว่าควรจะมีคดีจอแจนาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอยู่หรือไม่นั้น ผู้เขียนมีความเห็นว่าจะต้องพิจารณาถึงวัตถุประสงค์ของกฎหมายอาญาเป็นหลักในการพิจารณา กล่าวคือ

ก. กฎหมายอาญาโดยทั่วไป เช่นประมวลกฎหมายอาญาหรือพระราชบัญญัติทั่วไปที่มีโทษทางอาญานั้นมีวัตถุประสงค์ไว้แก่การป้องกันปราบปราม และแก้ไขตัวผู้กระทำผิด รวมทั้งต้องการลงโทษเจตนาฝ่าฝืนกฎหมาย โดยรู้ว่าจะอะไรเป็นความผิดและยังคงกระทำลงไปด้วย ทั้งนี้ จากวัตถุประสงค์นี้ผู้เขียนจึงเห็นว่ากฎหมายอาญาประเภทนี้ควรต้องมีคดีจอแจนาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ ถึงแม้ว่าเจตนาที่เราพิสูจน์กันอยู่ในศาลทุกวันนี้จะเป็นสิ่งที่อนุมานคาดเดาเอาที่ความซึ่งอาจตรงกับเจตนาที่แท้จริงของจำเลยหรือไม่ก็ได้ แต่โดยทั่วไปก็เป็นสิ่งที่ศาลใช้สามัญสำนึกพิจารณาเห็นว่า เป็นความชั่วร้ายในสายตาของบุคคลทั่วไป โดยนัยนี้หลักเรื่องเจตนาจึงก่อให้เกิดความสับสน ความเคลือบแคลงและศรัทธาในกฎหมายอาญายิ่งขึ้น ซึ่งสังคมจะเห็นพ้องด้วยหากมีการลงโทษบุคคลที่ตั้งใจฝ่าฝืนกฎหมาย และอีกนัยหนึ่งหลักเรื่องเจตนาทำให้โจทก์ต้องมีการพิสูจน์

^๑ โกลแมน . ภทธรนิรมย์, กฎหมายอาญาเปรียบเทียบอาชญาวิทยา.

หน้า ๔๓. ศาลฎีกาฝรั่งเศสเคยวินิจฉัยว่า ไม่จำเป็นที่จะต้องมีการพิสูจน์โดยเฉพาะเจาะจงถึงเจตนาในการกระทำความผิด เพียงแต่สภาพการณ์ หรือข้อเท็จจริงที่ผู้พิพากษาอมรับฟังข้อให้ เห็นได้ว่ามีเจตนาที่เพียงพอแล้ว (Crim. 19 mars. 1942)

การกระทำอย่างอื่นของจำเลยนอกเหนือไปจากการพิสูจน์ตัวการกระทำที่เป็นองค์ความผิด เท่ากับทำให้ต้องมีการสอบสวนข้อเท็จจริงหาพยานหลักฐานและพิจารณาใคร่ครวญกันอย่างละเอียดถี่ถ้วนยิ่งขึ้นก่อนที่จะลงโทษจำเลยได้ เจตนาจึงเท่ากับเป็นหลักประกันแก่ฝ่ายจำเลยในการลงโทษทางอาญาค้วย

อย่างไรก็ตาม หลักเรื่องเจตนาที่มีขอบปรองตรงที่เป็นการให้ดุลพินิจแก่ศาลโดยไร้ขอบเขตในการอนุมานเจตนา แม้ว่าจะมีหลักวิธีพิจารณาโดยทั่วไปว่าการพิจารณาพิพากษาคดีนั้นต้องกระทำโดยอาศัยพยานหลักฐานในสำนวนก็ตาม (มาตรา ๒๕๗ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา) แต่ในบางกรณีศาลก็อนุมานเจตนาโดยคิดเอาเองมิได้อาศัยพยานหลักฐานในคดี ซึ่งปัญหานี้ศาสตราจารย์ธานีทร กรัยวิเชียร ได้กล่าวถึงว่า

การที่จะสันนิษฐานหรือทายใจจำเลยว่า จำเลยอาจจะทำอะไร
อย่างไรนั้นต้องมีพยานหลักฐานในสำนวนนั้นสนับสนุนตามหลัก
กฎหมายที่ว่า "กรรมเป็นเครื่องชี้เจตนา" มิใช่ศาลจะสันนิษฐาน
หรือคิดเอาเอง.....พึงระลึกเสมอว่า คำพิพากษาที่ดีที่สุดนั้น
คือคำพิพากษาที่ดูความทุกฝ่ายพึงพอใจในคำวินิจฉัยหรืออย่างน้อย
ที่สุดก็ไม่อาจโต้แย้งได้....."

นอกจากนี้ในบางกรณีจะเห็นได้ดังที่กล่าวมาแล้วว่า แนวการอนุมาน
เจตนาของศาลไม่แน่นอน กลับไปกลับมาบ้าง ศาลใช้หลักวินิจฉัยเจตนาตามระบบ
กฎหมายคอมมอนลอว์บ้าง ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่าควรกำหนดขอบเขตหรือหลักเกณฑ์
การใช้ดุลพินิจของศาลในการอนุมานเจตนาโดยบัญญัติเป็นกฎหมาย โดยมีสาระสำคัญ

---

*ธานีทร กรัยวิเชียร, ศาลกับพยานบุคคล, หน้า ๔๑.

สองประการคือ ให้ศาลใช้ดุลพินิจอนุমানเจตนาจากพยานหลักฐานที่ปรากฏในคดี
เท่านั้น ตามหลักการเป็นเครื่องชี้เจตนา และให้ยึดถือหลักเรื่องเจตนาตามที่
บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๕ วรรคสองและวรรคสามแห่งประมวลกฎหมายอาญา
ผู้เขียนจึงขอเสนอหลักเกณฑ์ดังกล่าวเป็นร่างมาตรา ๒๒๗ ทวิ แห่งประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญา ดังนี้

มาตรา ๒๒๗ ทวิ ในการวินิจฉัยว่าจำเลยมีเจตนาในการกระทำความผิด
หรือไม่นั้น ให้ศาลอนุমানจากพยานหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำของจำเลยและข้อเท็จจริง
แวดล้อมทั้งปวงตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๕ วรรคสอง
และวรรคสามแห่งประมวลกฎหมายอาญา

ข. สำหรับกฎหมายอาญาบางประเภทที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อป้องกัน
มิให้เกิดการกระทำที่ตอ้งห้ามนั้นขึ้นอีก เพื่อความอยู่รอดหรือความมั่นคงของสังคม
ส่วนรวม ผู้เขียนเห็นว่าเราสามารถละทิ้งหลักเรื่องเจตนาได้ กฎหมายอาญา
ประเภทนี้ได้แก่ความรับผิดเด็ดขาด (Strict liability) ความผิดประเภทนี้
ยอมละทิ้งคุณธรรม ของหลักเรื่องเจตนาโดยไม่ต้องมีการพิสูจน์เจตนา เพราะการ
พิสูจน์เจตนาในความผิดประเภทนี้กระทำได้ยาก _____
กฎหมายอาญาประเภทนี้ในประเทศไทยจะมีบัญญัติไว้ชัดเจนว่า ผู้กระทำต้องรับผิด
โดยไม่ต้องมีเจตนาในการกระทำและศาลก็ตัดสินลงโทษจำเลยโดยไม่คำนึงถึงเจตนา
ในการกระทำ แต่ปรากฏในบางคดีว่า แม้กฎหมายจะมีบัญญัติไว้ชัดเจนเช่นนั้นแล้วก็ตาม
ศาลก็ยังต้องให้โจทก์พิสูจน์เจตนาอยู่อีก ซึ่งทำให้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมาย
อาญาประเภทนี้ เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๑๒-๒๑๓/๒๕๑๑ ซึ่งตัดสินว่าการกระทำผิด
ตามพระราชบัญญัติศุลกากรนั้น แม้พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๔๘๒
มาตรา ๑๖ จะมีบัญญัติเป็นความผิดโดยมิต้องคำนึงว่าผู้กระทำมีเจตนาหรือไม่ก็ตาม
แต่ก็ต้องมีเจตนาอันอยู่ในข่าย ซึ่งในคดีเหล่านี้ ผู้เขียนเห็นว่าศาลควรแก้ไขแนว
คำพิพากษาให้ถูกต้องเช่นกัน

๒. ปัญหาเกี่ยวกับหน้าที่การพิสูจน์เจตนาของพนักงานอัยการ

ตามหลักเกณฑ์การพิสูจน์เจตนาที่ว่า พนักงานอัยการมีหน้าที่ต้องพิสูจน์เจตนาให้ได้ถึงขั้นปราศจากความสงสัยนั้น ปรากฏว่าวิธีพิจารณาของไทยบางประการ ไม่เอื้ออำนวยต่อการพิสูจน์อันหนักยิ่งดังกล่าว โดยแยกอำนาจการสอบสวนออกจากอำนาจการฟ้องและดำเนินคดีในลักษณะที่เป็นอิสระจากกันมากเกินไป ทำให้พนักงานอัยการไม่มีโอกาสสัมผัสกับข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานด้วยตนเองได้ แม้ว่าจะมีอำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติมได้ตามมาตรา ๑๘๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ตาม/แต่ก็เป็นคำสั่งผ่านพนักงานสอบสวนให้ช่วยสอบสวนให้ พนักงานสอบสวนอาจไม่ปฏิบัติตามหรือประวิงเวลาให้ชักช้าไปได้ ดังนั้นจึงสมควรที่จะให้พนักงานอัยการได้มีอำนาจทำการสอบสวนด้วยตนเองได้บ้าง โดยให้ มีอำนาจสอบสวนเพิ่มเติมในกรณีที่ได้รับสำนวนการสอบสวนจากพนักงานสอบสวนแล้ว เห็นว่าพยานหลักฐานยังไม่เพียงพอแก่การพิสูจน์เจตนา/ซึ่งในการนี้ต้องมีการแก้ไขบทบัญญัติมาตรา ๑๘๓ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจดังกล่าว และการที่ให้อำนาจพนักงานอัยการ เช่นนี้จะมิใช่เป็นการครนอำนาจระหว่างพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการไปในตัวด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย